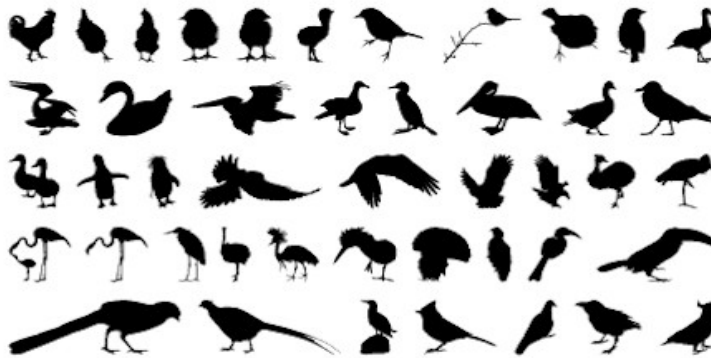
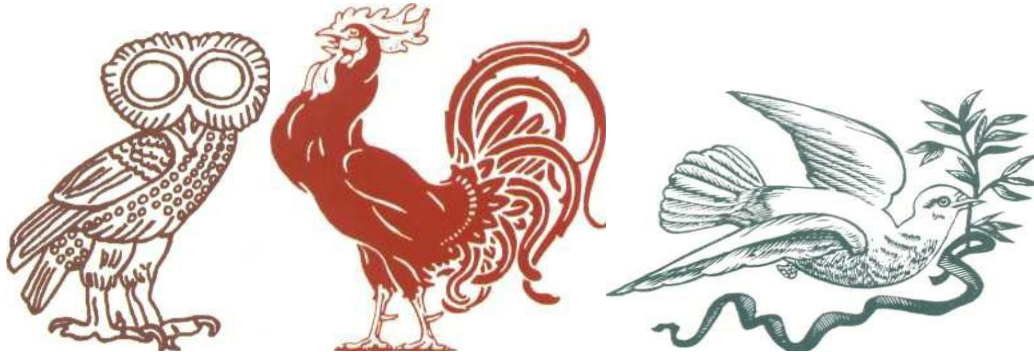

Pasărea

Simbol arhetipal al elevației, al năzuinței de ridicare spre valorile absolute ale cerului și metaforă constantă și universală a sufletului. În majoritatea mitologiilor arhaice, păsările migratoare sunt încarnări ale sufletului mortului care pleacă pe lumea de dincolo. Imaginea „**păsării-suflet**” e familiară culturii Egiptului, Mesopotamiei, Greciei Antice, majorității popoarelor Europei, multor triburi din America sau Australia.

La Roma, când murea un împărat, se slobozea un vultur despre care se credea că duce sufletul cărmuitorului suprem în ceruri și era o formă a apoteozei. Imaginea aviformă a sufletului și a strămoșului a dăinuit la români până în zilele noastre: o regăsim în colacii rituali în formă de pasăre ce se dau de pomană în zilele de pomenire a morților, în imaginea păsării sculptate din lemn ce se pune pe stâlpii funerari în Transilvania sau în Moldova. „Acest mit al sufletului-pasăre conține în germene toată metafizica autonomiei și libertății spirituale a omului” scrie M. Eliade (Yoga, 326). Acest motiv al eliberării spirituale, al descătușării de povara materiei e redat în chip genial în sculptura lui C. Brâncuși “Pasărea Măiastră”. Păsările mitice ale diferitelor popoare (Phoenix, Garuda, Rokh, Măiastră, Jar-Ptica etc.) întruchipează un principiu solar și al regenerării veșnice a vieții. Una din funcțiile lor este aceea de a fi agenți de legătură dintre pământ și cer, dintre lumea de aici și cea de dincolo. Păsările mai pot simboliza spiritul, inteligența, deoarece „așa cum spune Rig-Veda, „Inteligența (manas) este cea mai rapidă dintre păsări”. Zeița-Pasăre sau emblema ei în forma unui chevron pare să fie cea mai veche divinitate a naturii din Europa preariană, datând din paleoliticul superior (M. Gimbutas, 1989, 70, 87) și ca divinități cu funcții multiple sau ca încarnări ale spiritelor tutelare, păsările mitice cunosc secretele celor trei lumi, ceea ce a făcut să se nască mitologemul „cunoașterii limbii păsărilor. Această știință este dată eroilor din basm, inițiaților și înțelepților, precum era regele Solomon (R.Guenon, 1931, 75—79). Simbolismul funest e specific mai ales păsărilor de noapte, asociate prevestirii destinului implacabil și morții; Funcțiile oraculare ale păsării și-au găsit reflectarea în practica ornitomanției — descifrării viitorului după strigătele și după zborul păsărilor; această artă era practică cu multă sânguință de către romani, care au moștenit-o de la etrusci.

Chiar și la popoarele numite civilizate cerul a fost reprezentat, de exemplu, prin umbrela de aur care-l apăra pe Buddha, pe parasolul suveranilor orientali, prin porumbelul Sfântului Duh acoperind lumea cu aripile sale desfășurate ca o boltă și chiar prin baldachinul, ce rămîne, el singur înălțat deasupra noului papă după alegerea acestuia în conclav. Neputința bietului pămîntean de a se ridica deasupra planului terestru l-a făcut să aibă o smerită admirație față de neamul înaripatelor, capabile să zboare liber și să atingă empireul și poate chiar să surprindă prezența divină. Păsările au fost deci considerate drept mesageri ai zeilor și toate manifestările puterii spiritului le-au preluat aripile. Păsările, aripile și zborul au simbolizat stările superioare ale ființei. Penele care înconjoară capul marilor șefi amerindieni arată autoritatea lor spirituală. Aripile puse de Hermes, mesager al zeilor, la călcîie, îl eliberează de greutate, precum picioarele ușoare ale sfinților budiști, al căror mers poate deveni aproape aerian, sau mersul nemuritorilor daoști ce ajuns astfel în insulele Fericiților. Privilegiul zborului extatic, al acestei ascensiuni în spirit l-au primit în somn anumiți oameni predestinați, precum Mahomed și Pitagora.

Legătura dintre păsări și cer a făcut ca ele să fie asemănate cu îngerii și să li se atribuie limba angelică sau „solară” care este, pur și simplu, poezia, limbaj ritmat, menit să ușureze pătrunderea în stările superioare. Căci „înțelepciunea, spune Rig-Veda, este mai iute decât pasărea”, iar vorbirea, emanația nevăzută a spiritului, este ea însăși înaripată.

„**Limbajul păsărilor**” este o expresie coranică desemnând cunoașterea supremă. Eroii învingători ai dragonului, acest monstru reprezentând forțele inferioare, și-au cucerit nemurirea virtuală și înțeleg limbajul păsărilor. E ceea ce i s-a întâmplat lui Sigmund din legenda nordică sau Sfântului Matei care îl ascultă pe porumbelul Sfântului Duh ce-i stă așezat pe umăr și îi dictează revelațiile Evangheliei sale, așa cum îl vedem sculptat pe portalurile catedralelor, îngerul Bunevestiri, care, pe retablurile primitive, vine să o vestească pe Sfânta Fecioară și e însoțit de un porumbel, reprezentând un alt eu al său, de vreme ce salutul lui e tot înaripat (*ave* = fii sănătos — formulă de salut, și *avis* — pasăre). Un celebru om al spiritului, un persan, Farîd ed-Din Attar, a scris chiar un poem de aproape 5 000 de versuri intitulat *Mantie Utta'ir (Limbajul păsărilor)* ce constituie cea mai lucidă expunere a spiritualității sufiste.

În latină cuvântul *templum* (de la *tempare* — a împărți), templul, a desemnat mai întâi un sector al cerului, delimitat de auguri pentru a observa fenomenele naturale și zborul păsărilor, considerate a fi mesageri cerești. Prin acest cuvânt a fost apoi desemnat locul edificiului, loc pe care se practica această observație, și mai târziu, chiar contemplația (fr. *contemplation*), devenită privire interioară îndreptată asupra principiilor divine. Caracterul celest al formei circulare i-a obsadat mult timp pe arhitecți, fapt sugerat de ei prin dom.

Pasărea-fulger:

Păsările-fulger (sau skyamsen) sunt cele mai potente zeități în credința amerindiană din nord-vest. Ele sunt ființe supreme care creează, controlează și distrug natura. De obicei prezentate ca vulturi uriași cu fețe umane, trăiesc în cer, mănâncă balene ucigașe și poartă război etern panterelor subacvatice și șerpilor giganți cu corn. În unele tradiții, există patru păsări-fulger reprezentând fiecare colț al cosmosului; căpetenia păsărilor-fulger este Vulturul de Aur (*Keneun*).

Deși în general binevoitoare cu omul ca aducătoare de ploaie și deci de viață, pot poseda însă puteri teribile de moarte și distrugere, manifestate prin calamități naturale. De aceea, ele trebuie mulțumite și le sunt dedicate multe ritualuri, ceremonii și dansuri (cum ar fi Dansul Soarelui câmpiilor și Dansul de război al irochezilor și shawnee-lor) sau gesturi rituale de zbor.

Păsările sunt considerate de unele triburi ca mesageri ai Păsării-fulger și de aceea se bucură de un respect deosebit. Penele lor (mai ales cele de vultur) reprezintă o mare importanță în ritualul amerindienilor și sunt purtate de șefii de triburi într-o magnifică coroană cu penaj colorat, frumos ornamentată reminiscentă a razelor de soare. Aceasta aduce aminte de puterea absolută a Păsării-fulger și demonstrează autoritatea spirituală a celui care o poartă.

Pajura/Acvila:

Cu înfățișarea sa majestuoasă, cu zborul înălțător și vederea acută, pajura este un simbol universal și reprezintă zeul atotvăzător al cerului. Reprezintă de asemenea curaj, victorie și putere, tunet și furtuni. Pentru vechii greci și romani, era purtătorul luminii pentru Zeus (Jupiter) și reprezenta victoriosul Imperiu Roman pe steagurile legiunii romane. În

creștinism, pajura simbolizează omnipotența lui Dumnezeu, credința, ascensiunea lui Hristos și pe Sf. Ioan.

Pajura/ Acvila împărtășește symbolismul păsării Phoenix pentru că, în legea creștină, se reînnoia pe sine la fiecare zece ani zburând în soare și apoi în mare de trei ori. În felul acesta devine un simbol al nașterii din nou și al botezului. Un șarpe în ciocul unei pajure semnifică victoria lui Hristos asupra Satanei. Forma de strană a pajurei ținând o Biblie reprezintă inspirația Scripturii și putere.

De obicei, pajura este descrisă ca o emblemă solară bătăndu-se cu șerpii sau în conflicte cu un taur sau cu leu, din care iese victorios demonstrând triumful spiritului asupra puterii lumești.

În tradițiile amerindienilor, aripile pajurei simbolizează razele soarelui, purtate ca pălării ele reprezintă pasărea-sunetului și Marele Spirit; pajura poate de asemenea semnifica ziua și este mijlocitorul între oameni și zei.

Domnind ca un rege peste păsări, pajura este emblema regalității, o asociere dezvoltată de statutul său de cel mai popular simbol vestitor; simbolizează imperii ca Imperiul Roman și pe cel al lui Napoleon. Pajura cu două capete a Bizanțului venea din symbolismul hittit al zeilor gemeni ai puterii și ai tuturor științelor. Multe state au adoptat pajura ca embleme, steme, fiind simbol al patriotismului și suveranității pentru unele dintre ele, incluzând aici Statele Unite, unde este simbolul național.

Asociat cu cele șapte păcate capitale și cu cele patru virtuți fundamentale, are semnificații bivalente simbolizând mândrie și dreptate.

Bufnița:

Deși sacră pentru Athena, zeița greacă a învățaturii și un simbol al înțelepciunii, bufnița suferă asocieri negative în cele mai multe tradiții. În multe credințe - ca în cele ale Egiptului antic și creștinismului - această pasăre de noapte simboliza moartea, ghinionul și întunericul spiritual. Deși pentru celți era sacră, era o legătură cu viața de dincolo de moarte fiind numită „vrăjitoarea nopții” și „pasărea-cadavru”.

În hinduism, era mesagerul zeului vedic al morții, Yama. Africanii de vest și australienii aborigeni privesc bufnița ca mesageră a vrăjitorilor, iar în Europa Occidentală medievală se credea că vrăjitoarele se pot transforma în bufnițe. Pentru amerindieni are și această semnificație, dar poate simboliza și înțelepciune, în China și Japonia, se spunea că răpește copiii și de aceea semnifica moartea, dar și odrasla nerecunosătoare.

Bufnița simbolizează orbirea și e considerată o pasăre necurată în tradiția evreiască. În general, bufnița hombar și bufnița-cornută sunt considerate demonice. Bufnița urlătoare poate juca câteodată un rol binevoitor atenționând vânătorul când se apropie pericolul.

Șoimul:

Șoimul și păsările asemănătoare de pradă au symbolism contradictoriu însemnând răul și moartea, lumină solară, împărtășind această semnificație cu vulturul. Ca rege al păsărilor de pradă în Egiptul antic, șoimul este o pasăre regală sacră, deoarece se spunea că el întruchipează pe atotvăzătorul Horus, zeul cerului (sau zeul soarelui, Ra). El și alți zei egipteni sunt adesea pictați cu cap de șoim.

Primii creștini credeau că șoimul simbolizează răul, în timp ce un șoim îmblânzit îi reprezintă pe păgânii convertiți, iar șoimul moțat simbolizează speranță pentru iluminare.

În legende greco-romane, șoimul era mesagerul lui Apollo și era sacru pentru Circe și vrăjitorii greci.

Pentru celți, șoimul era simbolul victoriei (de obicei asupra iepurelui care echivalează cu voluptatea). Era înfățișarea zeului scandinav Odin și era un atribut al Freyjei. În hinduism, șoimul Gayatrî era mijlocul de transport al Indrei și aducea mana din cer. În China, simbolizează soarele, precum și războiul. Polonezii cred că șoimul este o pasăre profetică cu puteri magice de vindecare.

Corbul:

Corbul (împreună cu cioara) este o pasăre cu dublu simbolism: cu toate că acesta împărtășește cu alte păsări simbolul solar, aripile sale negre pot fi cauza pentru care e considerat simbolul răului. Pentru că e inteligent și poate vorbi, îi era uneori acordat atributul profeției și al înțelepciunii.

Amerindienii îl consideră un demiurg, un trișor viclean sau un mesager al Marelui Spirit. Egiptenii antici îl priveau ca pe o pasăre distructivă, la fel credeau și evreii, că smulgea ochii morților. Asemenea zeiței Corbului Binecuvântat din mitul celtic, corbul era simbol al războiului, fertilității și profeției, ca și Corb al luptei zeiței Badb, aducea de asemenea ghinion. Culturile scandinave credeau că doi corbi stand pe umerii lui Odin (Wo-tan): Hugin („gând”) și Munin („memorie”) se comportau ca ochii zeității. Corbul este emblema vikingilor și a danezilor.

În mitologia greco-romană, corbul primea asocieri pozitive de longevitate, fertilitate, speranță și soare, dar semnifica și moarte. Era mesager al lui Apollo și era odată alb, până când s-a înnegrit de furie.

În China, un corb cu trei picioare locuiește în Soare, indicând cele trei faze ale sale: zori, amiază și amurg; pentru japonezi, este un mesager divin.

În tradiția creștină, corbul este echivalent cu Satana și păcatul, cu toate că i se poate atribui o semnificație mai puțin malefică cum ar fi solitudinea (datorită preferinței sale de a trăi retras de stol). Hrănindu-l pe Ilie, ne aduce aminte și de providența lui Dumnezeu și de speranță. Noe a trimis un corb alb din arcă și din cauza eșecului, s-a înnegrit. Alchimiștii au interpretat acest lucru ca moarte a lumii. Reprezintă de asemenea păcatul mortal de voluptate. În tradiție, când corbul își părăsea cuibul, prezicea în acest fel dezastrul - de aici mitul popular că dacă corbii părăsesc vreodată Turnul Londrei, națiunea engleză va decădea

Cioara:

Simbolul ciorii se împletește cu cel al corbului și multe culturi nu fac distincție între cele două păsări. Este deci simbolul morții și al ghinionului, având și semnificații solare. Egiptenii credeau că o pereche de ciori simboliza monogamia. Potrivit grecilor antici, Apollo lua înfățișarea unei ciori când fugea la Typhon și de aceea era sacră pentru el și pentru Athena. Eroina celților, Branwen, sora lui Bran, (al cărui atribut era un corn) era descrisă ca o cioară albă. În credința populară, eroii se pot transforma în ciori pentru a crea stricăciuni. Pentru băștinașii americani, cioara este o pasăre care păstrează legea sacră și poate semnifica schimbare; ca și corbul, poate fi o trișoare și mesager al spiritului lumii.

Vulturul:

În vremurile moderne vulturul nu se bucură de o caracterizare prea frumoasă, din cauza obiceiurilor sale mizerabile și a înfățișării neîngrijite. Pentru egiptenii antici, era „găina faraonului” și simboliza maternitatea; vulturii erau considerați a fi în exclusivitate femele și circula credința că-și hrăneau puii cu propriul sânge (un mit aplicat mai târziu pelicanului). Era sacru pentru Mut, zeița maternității, și pentru Isis, care odată a luat forma unui vultur. Hathor era ocazional portretizat cu un cap de vultur, la fel a fost și Nekhebet. Vulturul exemplifică prin cipiul feminin, iar scarabeul exemplifică masculul (în alte culturi scarabeul e înlocuit cu șoimul).

În Grecia și Roma, vulturul era sacru pentru Ares (Marte), Apollo și Hercule (care a omorât vulturul ce smulgea ficatul lui Prometeu înlănțuit pe muntele Caucaz). Era de asemenea calul lui Cronos (Saturn). Ca și cornul unicornului, în Evul Mediu, se credea că gheara vulturului detecta otrava. Pentru motive evidente, ca cele legate de curățirea cadavrelor de carne, vulturul este îndeaproape asociat cu moartea. Din același motive, amerindienii îl asociau cu focul purificator și cu soarele în timp ce în unele tradiții africane, se considera cunoscătorul tainei transformării cărnii moarte în carne vie.

Pentru creștini, vulturul poate semnifica virginitatea Mariei, o noțiune apărută din credința că ouăle păsării sunt fertilizate de vântul de vest.

Porumbelul:

Porumbelul simbolizează pacea în creștinism și în alte culturi, dar are și alte asocieri. Potrivit tradiției slave, sufletul se transformă într-o turturea la moarte; în multe alte religii, incluzând hinduismul, porumbelul este reprezentantul sufletului. Duhul Sfânt al creștinismului este uneori întruchipat într-un porumbel, ca și apostolii. În mitologia greco-romană, porumbelul era sacru Athenei, semnificând reînnoirea vieții, pentru Zeus - care era rănit de porumbei - și pentru Aphrodita (Venus), un simbol al dragostei. Egiptenii antici îl considerau reprezentativ pentru inocență și se credea că stă în Copacul vieții. Porumbelul e văzut în islamism ca protector al lui Mahomed. În timp ce porumbelul semnifică longevitate și liniște în China, în Japonia e asociat zeului războiului Hachiman.

În trecut, porumbelul era singura pasăre pe care evreii o acceptau ca jertfa pentru purificarea mamei după nașterea odraslei. Poate simboliza și Israelul. Atributele antice ale zeitelor fertilității ca Ishtar și Astarte, astăzi porumbeii (un cuplu de turturele) întruchipează dragostea. Asociat cu virtuțile fundamentale, porumbelul semnifică cumpătare.

Păunul:

Frumusețea și grandoarea penelor păunului i-au dat o varietate de asocieri, înfățișarea sa a făcut să fie adesea asociat regalității, în unele culturi, cum ar fi babilonienii antici și perșii (care credeau că doi păuni păzesc Copacul vieții, simbolizând dualitatea omului) și-au așezat conducătorii pe tronuri de păuni. Împărătesele și prințesele romane aveau ca emblemă păunul.

Alte simboluri ale păunului derivă direct din mitologia greco-romană. Pasărea-zeu, Phaon (cunoscută și ca Fiorul), a fost identificată cu un păun. Hera (Iuno, în mitologia romană) pentru care pasărea e sacră - a creat păunul din cadavrul unui gigant, Argus, un monstru fabulos ai cărui 100 de ochi i-a semănat pe coada păunului (care reprezintă bolta cerului, iar ochii - stelele). Semnele distinctive din coada păunului au fost identificate cu niște ochi încă de la început, iar în creștinism pot reprezenta biserica atotvăzătoare. Felul în care se

adăpostește și cum își reînnoiește penele, poate semnifica reînvierea, și pentru că se credea că nu intră în putrefacție, el simbolizează imortalitatea. În panteonul hindus, păunul este calul lui Lakshmi, Brahma și Kama și e sacră pentru Sarasvati.

Islamismul descrie ochii păunului ca „ochi ai inimii” și îi asociază cu soarele, luna și universul. Budiștii privesc păunul ca simbol al roții vieții și al soarelui. A fost emblema budistului Avalokitesvara și Amitabha Buddha, de asemenea fiind legat de zeițele Chinei și Japoniei, zeițe ale milei, Kwan-yin și Kwannon. Reprezentând veghea înțelegătoare, păunul era odată sacru în China, unde penele sale lucioase și frumos colorate erau emblema dinastiei Ming și simbol al unui rang înalt. Pentru că devine neastâmpărat înaintea furtunilor și scoate un țipăt caracteristic, este asociat și cu ploaia.

Păunul poate fi asimilat cu simboluri negative: ostentația sa semnifică păcatul capital al mândriei (*superbia*) și vanitatea. În hinduism, se spune că păunul are penele unui înger, vocea diavolului și mersul unui hoț, și că țipetele sale sunt în relație cu picioarele sale urâte. Despre cei care se fălesc cu meritele altora se zice că se îmbracă în pene de păun sau se împăunează.

Dodo:

Acum moartă, dodo era pasăre nezburătoare specifică pentru Mauritius. Este, de aceea, un simbol tragic al rezultatului invocabilei exterminări a altor specii de către oameni și ca o reamintire a datoriei noastre de a respecta lumea naturală. Expresia mort ca și dodo poate însemna astăzi o persoană ultraconservativă sau ceva nefuncțional sau mort.

Emu/Struțul:

Obiceiul idiosincronic de a-și îngropa capul în nisip face ca struțul să simbolizeze stupiditatea și evitarea zadarnică a adevărului care e neplăcut. Din punct de vedere istoric, are semnificații mult mai profunde și pozitive. Penele sale constituiau un important simbol al dreptății și al adevărului în Egiptul antic, ajutând la măsurarea inimilor morților în viața de după moarte, semnificând și zeița Ma'at, guvernantă a legilor existenței.

În credințele antice și medievale, multe practici obișnuite erau atribuite struțului: se credea că își clocește ouăle cu privirea, în stare de nemișcare, poziție ce l-a transformat în simbol al meditației. O altă teorie susținea că ouăle struțului se cloceau la căldura soarelui, deci a devenit simbol al creației și al vieții în multe credințe, inclusiv în creștinism, unde simboliza demonul Tiamat (portretizat și ca dragon) în opoziție cu Marduk. Pentru unele triburi africane, struțul este o pasăre de cult simbolizând

lumina, apa și puterea magică.

Lebăda:

Grațioasa lebădă, remarcabilă prin coloritul alb imaculat al penajului și prin lungimea gâtului său flexibil, are o varietate de asocieri, inclusiv lumina, viața, grația, puritatea, dragostea, solitudinea, poezia, muzica și sinceritatea, în contrast, semnifică prefăcătorie în unele culturi datorită penajului său alb care contrastează cu carnea sa neagră.

Din cauza corpului rotunjit și gâtului lung, lebedele pot reprezenta atât masculinitate, cât și feminitate, precum și apă și foc și, unind aceste calități, ea simbolizează perfecțiunea. În culturile scandinave, lebăda este privită ca un epitom al frumuseții feminine.

Potrivit unei tradiții vechi, se credea că lebăda cânta doar înainte de moarte, și deci cântecul prevestește moartea (ultima operă a unui poet sau compozitor este cântecul-

lebedei). În mitologia greco-romană, lebăda era sacră pentru Apollo, zeul muzicii, și ca simbol al virilității masculine și al soarelui, trăgea de asemenea caleașca lui Zeus (Jupiter) cel care a luat forma de lebădă pentru a o seduce pe Leda și astfel era asociată cu dragostea. Era de asemenea un atribut al Aphroditei (Venus), zeița dragostei, și o simboliza pe Fecioara Maria. Celții credeau că lebedele erau zeiță solare binevoitoare, identificate de lanțurile de aur și argint din jurul gâtului lor.

Pentru băștinașii amerindieni, lebăda exprimă dorința Marelui Spirit și poate aduce cele 4 vânturi. Simbolizează soarele, grația, noblețea și curajul în culturile orientale. Pentru hinduși, lebăda era pasărea Hamsa (combinând Ham și Sa în mintea divină) și semnifica perfectă uniune și răsuflarea spiritului. Era de asemenea calul lui Brahma și oua Ouăle Cosmice. Gâscă împărtășește multe din simbolurile acordate lebedei.

Barza:

Astăzi barza este cea mai bine cunoscută, cea care aduce copii noilor părinți, dar este mai mult simbol al norocului. Barza este o pasăre migratoare - emblema călătorului - și datorită obiceiului său de a pleca spre țările calde iarna și de a se întoarce primăvara, aceasta reprezenta primăvara, reînvierea și o viață nouă (în țările în care migra se spune că lua înfățișare umană). Aceasta probabil explică originea simbolului berzei de a aduce copii, chiar dacă în nordul Europei se credea că sufletele copiilor nenăscuți locuiau în locuința naturală a berzei, în mlaștini și eleștee.

În China, barza semnifică longevitate (se credea că trăiește foarte mult) și singurătate. Obiceiul său de a sta nemișcată pe un picior a condus la asocierea ei cu meditația, în Egiptul și Roma antică simboliza gratitudinea copilului pentru că se spunea că barza își hrănea părinții atunci când aceștia nu se mai puteau menține.

În mitologia greco-romană, reprezenta de asemenea femeia ca fiind cea care hrănește și era sacră pentru Hera (Iuno). Deoarece omoară și mănâncă șerpui, este privită în creștinism ca o inamică a lui Satana și-l poate simboliza pe Hristos, precum și virtuți ca și castitatea, puritatea, vigilența și prudența. O legendă suedeză spune că o barză a apărut la crucificare, rugându-l pe Hristos să fie puternic și strigând *Stryka! Strykal* (putere).

Pelicanul:

Cândva se credea că pelicanul își hrănește puii cu propriul sânge, întocmai ca în credința despre vultur, ciugulindu-și pieptul - dându-și astfel viața pentru puii săi - așadar, prima sa semnificație este a sacrificiului de sine și a dragostei părintești.

În tradiția medievală, se spunea că femela își sufoca puii cu dragostea ei, iar masculul îi reînvia cu propriul sânge. Mitul permite o alternanță a faptelor, și anume, masculul își ucidea puii în furia sa și iubitoarea mamă îi învia cu sângele din pieptul său - ambele mituri, precum și alte variante simbolizează învierea.

Din vremea lui Dante, pelicanul a fost identificat cu Hristos și semnifica smerenie și eucarism pentru creștini. Evreii îl privesc ca pe un aducător de ghinion și dezolare, în alchimie reprezintă reînviere, antiteze ale corbului.

Coțofana:

Coțofana neagră și albă a fost suspectată în Occident ca fiind un rezultat al rolului său de a prevesti ghinionul și moartea, cu toate că originile acestor asocieri sunt necunoscute. Creștinii medievali credeau că coțofana semnifică răul, persecuția sau moartea prematură. E descrisă în scene de Crăciun și-l poate personifica pe Satana, simbolizând vanitate și

maniere desfrânate. Există o veche poezie englezească care atribuie teri profetice coțofenelor, care simbolizau: regretul, bucuria, o nuntă, o naștere, un botez, o moarte, raiul, iadul, diavolul, în Orient, simbolul negativ al coțofenei este opus, iar în China ea este simbolul Păsării bucuriei. Asocierea profetică este împărtășită oricum în Orient, unde ea este aducătoare de noroc, iar cântecul ei prezice vești bune și musafiri. Coțofana era emblema dinastiei Manchu.

Rândunica:

Rândunica este o pasăre migratoare iar reîntoarcerea ei primăvara simbolizează speranța, fertilitatea și reînnoirea vieții. Datorită faptului că se spunea odată că ea hibernează (în mîluri, peșteri sau ape), poate simboliza învierea, împreună cu alte păsări, ea simbolizează lumina. În multe culture antice, incluzând cultura egipteană (unde era sacră pentru Isis), ea simboliza instinctul matern. Egiptenii considerau rândunicile niște stele nordice care se năpustesc deasupra Copacului vieții.

Un simbol puternic atât în Grecia antică cât și în Roma era acela că aduce ghinion să ucizi o rândunică pentru că întruchipa spiritele copiilor morți; era de asemenea un atribut al Aphroditei (Venus). O legendă suedeză spune că ea împreună cu barza au fost prezente la răstignirea pe cruce a lui Hristos, unde rândunica a strigat după consolare. (*Svala! Svala!*).

În tradiția chineză este un simbol al îndrăzelii, al pericolului, fidelității și o schimbare pozitivă a norocului, dar în Japonia ea simbolizează atât lipsa de credință, cât și grija maternă. Rândunica este adorată în Islam, deoarece se crede despre ea că face o călătorie anuală la Mecca. În heraldică, rândunica este pictată fără picioare pentru că în evul mediu se credea că ea nu atinge niciodată pământul (există un ecou în culturile africane, unde ea reprezenta puritatea). Ea simboliza și fiii mai tineri. Ba mai mult, rândunicile își hrăneau odraslele cu seva rostopascei, ceea ce le dădea puterea văzului, deci ele au devenit astfel simbolul iluminării lui Dumnezeu, în tradiția populară, cuibul unei rândunici din streșină unei case aduce noroc.

Cocoșul:

Cocoșul simbolizează curajul și vigilența, dar și aroganța și îngâmfwarea, în Grecia antică se spunea despre el că salută soarele prin cântatul de dimineață și era sacru pentru Apollo și pentru mulți alți zei.

În cele mai multe tradiții cântatul cocoșului simboliza victoria luminii asupra ntunericului (și de aici victoria binelui asupra răului) și tutela. Era privit ca un simbol al focului prin virtutea crestei sale roșii. Iar culturile celtice și scandinave credeau că este o pasăre din lumea cealaltă. Este un simbol universal de fertilitate și în multe culture era o pasăre de sacrificiu mai ales în perioada recoltelor.

În cultura budistă, cocoșul roșu simbolizează voluptatea în circuitul cotidian al existenței, în timp ce în șintoismul budist cocoșul stă pe tobă chemând credinciosul la rugăciune. Fiind o creatură agresivă, cocoșul simbolizează bătlia și curajul în Orientul îndepărtat. Datorită obiceiului său de a merge fudul este privit ca un simbol al îngâmfării la bărbați. În creștinism, datorită faptului că cocoșul a cântat de trei ori după ce Petru s-a lepădat de Hristos, a devenit un simbol al lui Hristos, dar mai târziu a devenit simbolul pocăinței unui sfânt și vigilența papală, dar și un simbol al învierii. În combinație cu starea de vioiciune

sau alertă împotriva diavolului este un motiv popular ca morișcă de vânt, în special pe turnurile bisericilor.

Cocoșul este unul din cele 12 semne zodiacale ale Zodiacului chinez unde reprezintă o mulțime de calități, incluzând onestitatea, curajul moral și fizic, dar și aroganța și autoritatea. Pentru chinezi este o pasăre importantă, simbolizând masculinitatea (yang) și un număr de alte atribute, cum ar fi: războiul, norocul, fidelitatea, asfințitul, protecția și abilități literare. În Occident, cocoșul negru este un agent al Satanei. Cocoșul este emblema națională a Franței.

Curcanul:

Pasăre specific americană, curcanul este un important simbol al fertilității pentru multe culturi amerindiene, simbolizând fertilitatea feminină și virilitatea masculină. Era sacrificat în timpul ritualurilor de fertilitate. Tribul Creek face curcanul să danseze la sărbătoarea focului. El a simbolizat sacrificiul și altruismul pentru multe culturi americane native, care i-au pus eticheta „cadoul”. Era cunoscut ca și Marele Xolotl și Pasărea de curte cu mărgele și era sacru pentru civilizațiile maya, toltecă și aztecă.

Din secolul al XVII-lea curcanul este mâncarea principală la cina de Ziua Recunoștinței pentru americani, care comemorează prima masă a recoltelor pentru conducătorii peregrinilor, care a constat în 4 curcani sălbatici în anul 1621. Curcanul a fost ulterior exportat din America în Anglia, unde a devenit piesa principală a prânzului tradițional de Crăciun. Ca și păunul, curcanul este asociat cu vremea aspră pentru că devine agitat înaintea furtunilor.

Pasărea Măiastră:

În fauna mitologică românească, Pasărea Măiastră este considerată regina păsărilor, mesageră a zânelor. Ca orice ființă supranaturală înzestrată cu puteri magice, este destul de scumpă la vedere, frumusețea ei unică și lumina celestă pe care o răspândește încântând doar privirea celor cu adevărat privilegiați. Despre cântecul ei, care nu răsună decât în singurătate, se spune ca ar întineri orice ascultător.

Pasărea Măiastră, pasăre justițiară, posedând o putere magică inepuizabilă, aparține Tărâmului Celălalt, trăind izolat și neexpunându-și splendidul penaj multicolor decât foarte rar. D.N. Popescu o descrie ca fiind o pasăre măiastră, a cărei cântare întrece toate muzicile pământești și care are darul de a ghici viitorul și de a citi în inimile oamenilor. În acest sens, ipostaza oraculară a Păsării Măiaștre este confirmată și de baladele populare românești. În versiunea legendei propuse de D.N. Popescu, Pasărea Măiastră poartă numele melodios Andilandi, fiind, de fapt, o zână înaripată (transformată în pasăre din cauza unui blestem), care trăiește în palatul zânelor din împărăția Ielelor, spre soare-răsare.

Bibliografie:

Ivan Evseev: Dicționar de Simboluri și Arhetipuri Culturale
Editura Amarcord, 1994, Timisoara

Luc Benoist: Semne, Simboluri și Mituri
Editura Humanitas, 1995
ISBN 973-28-0528-5

Clare Gibson: Semne și Simboluri (titlu original Signs and Symbols)
Editura Aquila 1993, Oradea 1998
ISBN 973-9319-44-0

Nume, Prenume:

Korsos Emma

Secția:

Istoria și Teoria Artei, An II